

Gezegend door de Naam

Ledevaartkerk, Chaam, 1 januari 2023

Ds. Sara Dondorp

Eerste Schriftlezing: Numeri 6:22-27

Tweede Schriftlezing: Lucas 2:21

Inleiding

Vandaag is het nieuwjaarsdag. We kijken vooruit naar een nieuw jaar. Het is ook de achtste dag na Kerstmis. Op welke dag Jezus precies geboren is, vertelt het evangelie niet. De vroege kerk heeft voor 25 december gekozen in aansluiting met Romeinse midwinterfeesten. Maar stel dat Jezus geboren zou zijn op 25 december. Dan is de achtste dag het moment om naar de tempel te gaan. Op de achtste dag krijgt het Kerstkind zijn naam. De naam die de engel eerder al aan Maria had genoemd. De naam Jezus, Jozua in het Hebreeuws, betekent God redt. Op de achtste dag van Kerstmis en de eerste dag van het jaar lezen we over de naam van het Kerstkind. En over de naam van de Eeuwige, een naam die zegen is. Dat is vandaag het thema: gezegend door de Naam.

Overdenking

Gemeente van Jezus Christus,

Bij een opgraving in 1979 in de buurt van Jeruzalem werden twee kleine zilveren rolletjes gevonden uit de tijd van de profeet Jeremia, 6^e eeuw voor onze jaartelling. Veel ouder dan de meeste Bijbelse teksten die we kennen. Rabbijn Jonathan Sacks schrijft erover in zijn Numeri-commentaar. Omdat de rolletjes zeer kwetsbaar zijn, duurde het lang voordat ze konden worden uitgerold en bestudeerd. Pas na drie jaar werd duidelijk dat er een zegen op staat. Precies de zegen die we vanmorgen lezen uit Numeri zes. Deze archeologische vondst toont aan hoe oud die zegen is.

Waarschijnlijk nog wel ouder dan die zilveren rollen zelf. Het duizelt me bijna als ik bedenk hoe oud die zegentekst kan zijn. Misschien nog wel ouder dan de Bijbel zelf. Als een oude zegenspreuk die de Bijbelschrijvers hebben geciteerd. En al die eeuwen gaat deze zegen met mensen mee. Generaties mensen zijn met deze tekst gezegend en getroost. In de Rabbijnse traditie wordt deze zegen nog dagelijks uitgesproken.¹

Dat voelt voor mij als een hoopgevend teken. Ook in de toekomst zal die zegen nog jaren met ons meegaan...

Deze tekst is tegelijk een gebed en een gedicht. Een gedicht volgens de Hebreeuwse poëzieregels, die uitgaan van getallen en structuur. De eerste regel heeft drie woorden, de tweede vijf woorden en de derde zeven woorden. Allemaal priemgetallen. In vertaling komt dat niet over, maar het gebedskarakter is wel over te brengen:

“De Eeuwige zal je zegenen en je bewaken!

De Eeuwige doet zijn gezicht over je oplichten en is je genadig!

De Eeuwige heft zijn gezicht tot je op en legt op jou vrede!”²

¹ Jonathan Sacks, 'Numeri, boek van de woestijnjaren', Skandalon, 2022.

² Numeri 24-26, vrij naar de Naardense Bijbel

Theologen zijn het er niet over eens of het een wenstekst is of misschien toch een constatering.³ Onze Bijbelvertaling kiest voor het eerste, wat ik heel mooi vind. Maar als constatering heeft de tekst een grote kracht. Wat er ook gebeurt, wat voor puinhoop wij er ook van maken, de Eeuwige zal ons zegenen en ons bewaken. De zegen van de Eeuwige biedt ons mensen bescherming. Jonathan Sacks beschrijft hoe die zegening in de Joodse traditie in de eerste plaats als concrete, materiële zegen werd ervaren. Maar juist als het mensen goed gaat, wenden ze zich minder tot God. Juist als mensen alle redenen hebben God te danken, doen ze dat niet. En hoe beter het mensen gaat, des te decadenter kunnen ze worden. Zoveel zegeningen zijn wij mensen als vanzelfsprekend gaan zien. Warme huizen, verre reizen kunnen maken, oneindige groei.... Daarom, zegt Jonathan Sacks, kan je Gods bescherming lezen als: Moge de Eeuwige je beschermen tegen de zegen die verandert in vloek.

De tweede bede gaat over het licht van Gods gelaat en over genade. Genade is een combinatie van zachtmoedigheid en vrijgevigheid. Dat het gezicht van de Eeuwige over ons oplicht zou kunnen betekenen dat Gods aanwezigheid in ons zichtbaar is. Dat Gods zachtmoedigheid en vrijgevigheid in ons afstraalt. Zo zou je de zegen ook kunnen lezen als een soort opdracht, maar dan inclusief het vertrouwen dat Iemand achter ons staat.

En dan de derde en laatste bede. Moge de Eeuwige je het gelaat toewenden en je vrede geven. Onwillekeurig denk ik aan Oekraïne. En aan al die andere plekken waar mensen onderdrukt worden. Daar is het verlangen naar vrede het grootst, en tegelijkertijd de reële vrede het moeilijkst voorstelbaar. "Om vrede te brengen in de wereld", schrijft Jonathan Sacks, "moeten we vrede hebben met onszelf. En om vrede te hebben met onszelf, moeten we weten dat we onvoorwaardelijk worden gewaardeerd."⁴ Het besef dat je als mens aanvaard wordt zoals je bent, inclusief je angsten en onzekerheden. Onder mensen onderling is dat zeker niet vanzelfsprekend. Maar Gods zegen houdt in dat God ons accepteert zoals we zijn. In de zegen zoekt God contact met ons, zoals we zijn. Je zou het kunnen omschrijven als 'oogcontact maken met God'. En misschien is dat zelfs mogelijk in een schuilkamer.

Drie keer klinkt de naam van de Eeuwige, de naam die niet uitgesproken wordt, maar wel voelbaar is. God die heet: Ik ben die Ik ben, Ik zal er zijn voor jou! En vandaag, op de achtste dag van Kerstmis, vieren we de naamgeving van het kind naar Gods hart, het Kerstkind dat de naam kreeg: Jezus, Jeshua, Jozua. De naam die betekent: God redt! De achtste dag van de week, dat is tegelijk ook de eerste dag. En op de eerste dag van de week vieren we dat Jezus leeft. Dat is het feest van Pasen, waarin de dood overwonnen is. Zo haken de grote christelijke feesten vandaag in elkaar.

Ik probeer me de eerste eigenaar van die rolletjes voor te stellen. Ze moeten in die tijd heel kostbaar zijn geweest. Zilver was een waardevol materiaal, en ze waren kunstig bewerkt. Diegene had heel veel over voor het bewaren van de zegen. Het zal

³ Tijdschrift voor Verkondiging, bij 1 januari 2023, online.

⁴ Jonathan Sacks, Numeri, pag. 97.

iemand geweest zijn die behoefte had aan steun. Misschien iemand die leefde in onzekerheid of angst. Iemand die behoefte had die angst onder controle te houden. Zoiets als hopen tegen beter weten in onder moeilijke omstandigheden. Over die persoon die 3000 jaar geleden leefde, weten we niks meer. Maar die gevoelens van onzekerheid herkennen we nog steeds. In het klein of in het groot. Hoe mooi is het om op de drempel van het nieuwe jaar aan te sluiten bij al die generaties, 3000 jaar lang, die zich gesteund en erkend hebben geweten door deze zegen....
Amen

Een van de amuletten, gevonden in Ketef Hinnom in 1979. In werkelijkheid zijn ze ca. 3 cm. groot.
Bron:
https://en.wikipedia.org/wiki/Ketef_Hinnom_scrolls#/media/File:Gabriel_Barkay_at_Ketef_Hinnom.jpg